

— Anne Reichgelt (Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren)

Vanwege de waterschapsverkiezingen in 2019 is de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE) op zoek naar 26 betrokken bestuurders voor natuurterreinen in 21 waterschappen. Waarom het belangrijk is dat er in het waterschapsbestuur een speciale zetel is voor natuurterreinen, licht ik aan de hand van het voorbeeld waterschapsbelastingen toe.

> De waterschappen heffen elk jaar belasting. Deze bestaat uit een watersysteemheffing, een zuiveringsheffing en een verontreinigingsheffing. Eigenaren van natuurterreinen betalen alleen een watersysteemheffing. Onderstaand schema laat zien hoe de watersysteemheffing tot stand komt.

Stap 1. Inwoners van het waterschap betalen een solidariteitsdeel vanwege een algemeen belang dat zij hebben. De categorieën 'gebouwd', 'overig ongebouwd (inclusief agrarisch)' en 'natuur' betalen voor hun specifiek belang een profijtdeel.

Stap 2. De verdeling over de drie categorieën is gebaseerd op economische (verzekerde) waarde. Stel het waterschap wil uit de watersysteemheffing 100 miljoen euro ophalen. De inwoners betalen samen 50 miljoen euro dus moeten de drie categorieën de rest opbrengen. Wanneer gebouwd een verzekerde waarde heeft van 10 miljard euro, overig ongebouwd een verzekerde waarde van 1 miljard euro en natuur van 100 miljoen euro, dan betaalt gebouwd 45 miljoen euro, ongebouwd 4,5 miljoen euro en natuur 5 ton.

Stap 3. De laatste stap is om de specifieke heffing per gebouw of betalingsplichtige te bepalen. Bij gebouwd blijft de verzekerde waarde van een pand bepalend voor de heffing. Een pand met een waarde van 1 miljoen euro betaalt een tienmaal hogere heffing dan een pand met een waarde van een ton. Bij overig ongebouwd en natuur wordt de verzekerde waarde losgelaten en wordt het totale bedrag evenredig verdeeld over alle hectares. Dit betekent dat een hectare infrastructuur met een waarde van 10 miljoen euro evenveel betaalt als een hectare landbouwgrond met een waarde van 50 miljoen euro. Omdat natuur een aparte categorie is en niet meebetaalt aan infrastructuur is de heffing voor natuur verhoudingsgewijs veel lager dan voor landbouwgrond.

Foto: Hans van den Bos, Bosbeeld

Invloed in het

waterschapsbestuur

Omdat natuur verhoudingsgewijs veel minder betaald dan landbouw, roepen boeren en waterschappen regelmatig dat “natuur voor een dubbeltje op de eerste rang zit” of “te weinig betaalt”. Maar feitelijk betalen boeren eerder teveel dan natuur te weinig, ongeacht wat je daar inhoudelijk van vindt en ongeacht of het misschien een bewuste keuze is van de wetgever of niet. In de Waterschapswet staat dat 1 hectare natuur twintig procent is van de waarde van landbouwgrond. Maar in de praktijk betaalt natuur veel minder dan twintig procent van de waterschapsheffing op landbouwgrond. En dit komt omdat landbouw ook meebetaalt aan infrastructuur, dat een veel hogere waarde heeft dan landbouwgrond.

Hogere lasten

De Unie van Waterschappen bracht vanwege dit ongenoegen vlak voor de kerstvakantie een advies uit dat verregaande gevolgen zal hebben voor de belasting op natuurterreinen. De belastingheffing op natuur gaat in het advies, afhankelijk van het waterschap en in het meest extreme scenario, tot wel 7000 procent omhoog. Dit betekent een verandering van 1,01 euro naar 74,29 euro per hectare.

In het advies van de Unie van Waterschappen staan drie wijzigingen. Ten eerste wordt de aparte categorie natuur opgeheven en ondergebracht bij de categorie ongebouwd, waar ook de landbouw en infrastructuur zijn ondergebracht. Ten tweede wordt de systematiek voor het toedelen van kosten gewijzigd naar een systeem met bandbreedtes. Ten derde gaat natuur twintig procent betalen van de rekening in overig ongebouwd. De overige tachtig procent worden opgebracht door de inwoners van het waterschap. Al deze wijzigingen leiden tot een fors hogere waterschapsheffing voor natuurterreinen. Zelfs met aftrek van de tachtig procent die overgeheveld wordt naar de inwoners.

Bestuurder voor natuur

Natuurterreineigenaren hebben de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op het advies van de Unie van Waterschappen met de hulp van hun vertegenwoordigers in de waterschapsbesturen. In de Waterschapswet staat dat natuurterreineigenaren een eigen vertegenwoordiger aandragen voor het waterschapsbestuur, de zogenaamde geborgde zetel. Deze bestaan ook voor agrariërs

en bedrijven. Deze zetels worden benoemd door respectievelijk de VBNE voor natuur, LTO voor agrariërs en Kamer van Koophandel voor bedrijven. Dit in tegenstelling tot de vertegenwoordigers van de inwoners van een waterschap die worden gekozen door middel van verkiezingen. Walter Kooy is algemeen bestuurslid voor natuurterreinen bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Hij is nauw betrokken bij de discussie over de waterschapbelastingen. “De discussie over de waterschapbelastingen is niet het allerbelangrijkste, want dat is voor het natuurbeheer uiteraard voldoende water van voldoende kwaliteit op het goede moment. Maar het is wel belangrijk, zeker als er voorstellen verschijnen die tot een verdubbeling of meer van de huidige lasten zouden leiden. Want natuurbeheer in Nederland is en blijft in financieel opzicht toch een kwestie van de eindjes aan elkaar knopen. Dus wat doe je als er landelijk zulke voorstellen liggen? Heel belangrijk is om binnen je eigen waterschap een goede, op feiten gebaseerde discussie te voeren over de voorstellen. Goed de voorstellen lezen, even sparren met collega-bestuursleden voor natuurterreinen, agenderen voor commissiever-

gaderingen. En vervolgens proberen een meerderheid in je waterschapsbestuur te krijgen voor een goed afgewogen zakelijk standpunt, dat niet is gebaseerd op emoties over te veel of te weinig betalen van boer, burger of natuurbeheerder. Zo moet je voorkomen dat een bestuurder van jouw waterschap op landelijk niveau eigenlijk vooral op zijn eigen kompas vaart. Wanneer je serieus aan de gang gaat als waterschapbestuurder voor natuurterreinen ben je bezig met zaken die er toe doen, en als je het spel goed speelt heb je, ook met maar een of twee zetels in een algemeen bestuur, echt invloed op wat er gebeurt.”

Uitleggen

Hans Massop heeft een rijk verleden in de waterschapsheffingen. Als medewerker van Natuurmonumenten en lid van de watercommissie van de

VBNE (voorheen Bosschap) heeft hij al sinds 1983 een intensieve betrokkenheid bij de waterschapsbelastingen. Ruim tien jaar proefprocedures leidde tot een aanpassing van de Waterschapswet waarbij natuur een ‘eigen’ categorie kreeg. Dat leidde weer tot ruim zes jaar procedures om duidelijkheid te krijgen over wat de wetstekst nu echt betekende. En dan nu blijkt er een hardnekkig beeld te bestaan dat natuur te weinig betaalt. Hans Massop is voor natuurterreinen ook lid van het algemeen bestuur van het waterschap Amstel Gooi en Vecht. Daar komt hij de discussie over de heffingen ook volop tegen. Hans Massop: “Mij valt op dat weinig mensen de systematiek van de waterschapsheffing doorgronden. Ze kijken er gevoelsmatig naar en vragen zich af of het ‘een beetje klopt met wat je zou verwachten’. Dan is het snel zo dat natuur weinig lijkt te betalen: voor natuur moet toch net zo hard gemalen worden als voor andere gronden? En dan heb je de agrarische gronden die veel lijken te betalen, zeker omdat de jaarlijkse verhogingen van de heffingen vooral voor de agrarische gronden hoog zijn. Ik ben veel bezig met het uitleggen van de systematiek, wat er beter kan en hoe het dan nog eenvoudiger en beter uitlegbaar wordt. Daarbij zeg ik ook altijd dat het een politiek-bestuurlijke afweging kan zijn om een bepaalde categorie, een bepaald grondgebruik een heffingstoeslag of -afslag te geven, maar doe dat aan het einde en niet aan het begin van de systematiek.”

Hans Massop licht toe hoe hij te werk gaat in het waterschapsbestuur: “Ik onderhoud met alle partijen een goede relatie en spreek specifiek vanuit mijn rol als waterschapsbestuurder voor natuurterreinen. Voor mij is een heldere uitleg van een bepaald standpunt essentieel om met alle partijen een goede relatie te houden. Op die manier heb ik indirect invloed op de besluitvorming. Dat is in mijn ogen de enige weg om succes te hebben. Ik ben geen gekozen bestuurder maar een geborgde die er is om vanuit het belang van natuurterreinen bij het waterbeheer te laten zien waarom bepaalde besluiten goed zijn of juist niet goed zijn. Mijn relatie met de agrariërs is ook uitstekend, natuurlijk zijn wij het ook geregeld niet met elkaar eens en dan is het fijn dat in mijn waterschap veel partijen met een groene insteek zitten. En als wij het met elkaar eens zijn, dan zijn wij behoorlijk bepalend in de besluitvorming. De VBNE organiseert het delen van ervaringen met de andere waterschapsbestuurders voor natuurterreinen. Dat is echt belangrijk en het levert mij altijd veel op. De ervaringen van anderen helpen mij om het nog beter te doen voor onze natuur.” <

a.reichgelt@vbne.nl

Wilt u ook meepraten over de heffingen van het waterschap?

Meld u dan aan als kandidaat voor bestuurder of bestuurdersassistent voor natuurterreinen in een waterschap. Reageren per email kan vanaf 1 maart tot 1 mei 2018 naar a.reichgelt@vbne.nl
Meer info op www.vbne.nl

20 maart
Veldwerkplaats Herstel grondwatergevoede venen
www.vbne.nl

27 maart
Veldwerkplaats Organische Veenbasis
www.veldwerkplaatsen.nl

11 april
Werkschuurbijeenkomst over publiek en grote grazers
www.veldwerkplaatsen.nl

14 april
Floradag paddestoelen
www.mycologen.nl

24 april
Veldcursus toepassing Handboek Ecohydrologische systeemanalyse
www.stowa.nl

za. 12 en 19 mei + 1 terugkomdag of
vr. 8 en 15 juni + 1 terugkomdag
Basiscursus Bosbeheer
www.bureauschulding.nl

30-31 mei
Laagveensymposium
www.laagveensymposium.nl

28 juni
Cursus Prunusbeheer
www.bureauschulding.nl

Foto Hans van den Bos, Bosbeeld